Наталія Баркар *(Атава, Канада)*: **Дзесяць свядомых крокаў часопіса "КУЛЬТУРА. НАЦЫЯ"** *(да дзесяцігоддзя з дня заснаваньня - 2012-2022)*

Пра аўтара: Наталія Баркар: Адукацыю атрымала ў Беларускім дзяржаўным універсітэце. Кандыдат біялагічных навук па спецыяльнасці «Імуналогія». У Канадзе працуе ў якасці эксперта ў галіне «*in vitro дыягностыка*". Сябра рэдакцыйнай калегіі часопіса "Культура. Нацыя". Прымае актыўны удзел у грамадскім жыцьці беларусаў Атавы. Цікавіцца кухнямі народаў свету.

About the author: Natalia Barkar received her education at the Belarusian State University. Candidate of biological sciences (PhD), majoring in "Immunology". In Canada, she works as an expert in the field of "*in vitro diagnostics*". Member of the editorial board of the web-magazine "Culture. Nation". Takes an active part in the public life of Belarusians in Ottawa. She is interested in the cuisines of the peoples of the world.

Анатацыя. Падаецца гісторыя і этапы станаўленьня часопіса, напрамкі яго дзейнасці, аналізуецца чытацкая аўдыторыя, прыводзіцца публікацыйная актыўнасць па гадах і асноўныя дасягненьні часопіса.

Заснаваньне і этапы станаўленьня

Часопіс "Культура. Нацыя" быў заснаваны д-рам Пётрам Мурзёнкам у снежні 2012 года. Часопіс быў зарэгістраваны ў Канадзе ("ISSN Canada"), як он-лайн незалежнае перыядычнае выданьне з прысваеньнем яму міжнароднага нумара ISSN 2291-4757. Су-заснавальнікамі часопіса былі Наталія Баркар і Вікторыя Казлова.

Асноўнай мэтай часопіса з'яўляецца асьвета – праз абмеркаваньне праблем беларускай культуры, развіцьця беларускасьці і беларускай нацыі. На самым пачатку існаваньня часопіса было пазначана, што ён прымае для публікацыі толькі арыгінальныя аналітычныя артыкулы, эсэ, а таксама абгрунтаваныя дыскусіі і каментары па гісторыі, мове, літаратуры, сацыялогіі, традыцыях і іншых пытаньнях, маючых дачыненьне да развіцьця беларускай нацыі. Як паказала практыка, за 10 год больш 95% змешчаных у часопісе матэрыялаў з'яўляюцца арыгінальнымі. Трэба адзначыць, што электроннае выданьне часопіса размешчана на веб-сайце www.sakavik.net, на якім дадаткова зьмяшчаюцца найбольш цікавыя на наш погляд

матэрыялы аб сучасным і будучым Беларусі, запазычаныя з другіх крыніц (падаецца назва крыніцы альбо лінк на яе). Матэрыялы з другіх крыніц падаюцца па меры паступленьня.

Першы нумар часопіса *online выйшаў* 14 сакавіка 2013 года. Першыя шэсць нумароў часопіса выйшлі пад назвай "САКАВІК". Далей, часопіс пачаў выходзіць з новай назвай - "КУЛЬТУРА. НАЦЫЯ" (са зменай серыйнага нумара на ISSN 2562-9506), бо на думку рэдакцыйнай калегіі такая назва прадстаўляла значна большыя рамкі для яго дзейнасці. Да вясны 2018 года, часопіс "КУЛЬТУРА. НАЦЫЯ" выходзіў чатыры разы на год (да 21-нумара уключна). Пачынаючы з 2018 года, з прычын тэхнічных пытаньняў пры падрыхтоўцы нумароў часопіса, рэдакцыя вырашыла публікаваць часопіс два разы ў год (вясна\восень). З кастрычніка 2020 года часопіс набыў статус перыядычнага выданьня Беларускага інстытута навукі і мастацтва ў Канадзе (БІНІМ, Канада).

Асноўнымі рубрыкамі часопіса ёсць арыгінальныя артыкулы і эсэ па гісторыі, культуры, мове, літаратуры, краязнаўству і фальклору, нататкі пра вядомых беларускіх юбіляраў, звесткі аб дзейнасьці беларускіх суполак і іншыя.

HISTORY of webzine "KULTURA. NATSYJA" / "CULTURE. NATION"

- Webzine was founded by Piotra Murzionak in December 2012. Co -founders: Natalia Barkar, Victoria Kazlova
- The magazine first appeared *online* on March 14, 2013. Its first 6 issues were published under the name "SAKAVIK" (ISSN 2291-4757). Then magazine was re-named to "KULTURA. NATSYJA" (ISSN 2562-950)
- Purpose: to provide another platform to discuss Belarusian history and culture, and to support the development of Belaruskasć (*Belarusian heritage*)
- Belarusian is the preferred language of the magazine; however, materials in other languages are also published.
- Along with this magazine's articles the most interesting materials from other sources related to Belarusian culture are also presented on its web-site www.sakavik.net.
- By decision of the editorial board the webzine is now being published twice a year (since 21th issue).
- In October 2020, the journal acquired the status of a publication of the Belarusian Institute of Art and Sciences in Canada (BINIM, Canada).

У склад рэдакцыі ўваходзяць: Пётра Мурзёнак, галоўны рэдактар і заснавальнік, і сябры рэдакцыі – Наталія Баркар, Юрась Грыбоўскі, Вольга Іпатава, Аляксандр Каралькевіч, Сяргей Панізьнік, Ігар Пракаповіч, Юрась Рапецкі, Галіна Туміловіч. Сябры рэдакцыі з'яўляюцца як аўтарамі часопіса, так і актыўнымі яго прапагандыстамі ў інфармацыйнай прасторы. У дадатак, сп. А. Каралькевіч аказвае

тэхнічныя кансультацыі ў падтрымцы вэб-сайта, дзе змяшчаецца часопіс, а таксам ў адміністрацыі вэб-сайта Беларускага інстытута навукі і мастацтва (Канада), а Ю.Рапецкі прымае непасрэдны ўдзел у перакладзе тэкстаў і абстрактаў на англійскую мову. Сёлета, у канцы лістапада 2022 года, выйдзе 30-нумар часопіса «Культура. Нацыя», дзе будуць апублікаваны, разам з іншымі артыкуламі, і матэрыялы нашай канферэнцыі «Беларуская нацыя вачыма дыяспары і суайчыньнікаў».

Да ведама:

- часопіс «Сакавік» выдаваўся ў 1947 годзе беларускімі пасляваеннымі эмігрантамі ў Остэргофене (Германія) ў 1947 годзе (Л.Савёнак, А.Адамовіч);

- часопіс «Культура», які выдаваўся з 1947 па 2000 гг., быў заснаваны Е.Гедройцам у Мезон-Лаффіт (Францыя), які адыграў значную ролю ў пасляваенным фарманьні польскай нацыі.

Аўтары

Спіс аўтараў / Authors list (75)

А	Д	К	Р	Х
Reynall Andreychuk	Дар'я Данілевіч	David Kilgour	Юрась Рапецкі	Ірына Хадарэнка
Алена Анісім	Ніна Дэбольская	Алесь Кіркевіч	Якуб Рапецкі	Уладзімір Хахлун
Chandra Arya	Ж, З	Аксана Колб	Алег Рудакоў	Ш
Анатоль Астапенка	Melanie Joli	Paterson Franco Costa	Вацлаў Рудовскі	Юрась Шамецька
Ліза Афанасьева	Віталь Зайка	Марына Кражава	С	Валянціна Шаўчэнка
Б	Аляксандр Згерскі	Мікалай Крукоўскі	Алесь Сімакоў	Вадзім Шышко
Наталія Баркар	Е	Л	Павел Севярынец	Антон Шэхаўцоў
Вячаслаў Бортнік	Вольга Ермалаева -Франко	Вікторыя Лейпі	Ларыса Скрыпко	Ю
Алег Буевіч	І	Аляксандра Логвін	Вячка Станкевіч	Лявон Юрэвіч
Яўгенія Бурштын	Вольга Іпатава	Арх. С. Логін	Тадэуш Стружэцкі	Я
В	К	Алена Лявончанка	Івонка Сурвілла	Аліса Януш
Ірына Варабей	Валеры Кавалеўскі	М	Паўліна Сурвілла	
Jim Watson	Сяргей Кандраценка	Алена Макоўская	Ганна Сурмач	
Віталь Воранаў	Святлана Кабанава	Генадзь Мельнічук	Т	
Kathleen Wayne	Алесь Карлюкевіч	Пётра Мурзёнак	Алег Трусаў	
Г	Леанід Карповіч	Каця Музычэнка	Галіна Туміловіч	
Наталля Гардзіенка	Michael Qaqish	П	Ф	
Барыс Генгало	Язэп Квач	Сяргей Панізьнік	Аляксей Федарэнка	
Зіна Гімпелевіч	Міхась Кенька	Інга Папавайтэ		
Юрась Грыбоўскі	Таццяна Кенько	Ігар Пракаповіч		
Валеры Грыцук	Andris Kesteris			5

У 29 нумарах часопіса «Культура. Нацыя», якія выйшлі да сённяшняга дня, свае свае матэрыялы прадставілі 75 аўтараў. З іх, што вельмі прыемна, 26 аўтараў з Беларусі, 30 – з Канады (уключаючы афіцыйных асоб), 7 - са Злучаных Штатаў Амерыкі, 2 – з Бразіліі, 2 – з Польшчы, па аднаму – з Аўстраліі, Германіі, і іншых краін. У спіс найбольш актыўных аўтараў, хто апублікаваў 4 і больш артыкулаў, трапілі – Сяргей Панізьнік (37), Ігар Пракаповіч (18), Таццяна Кенько (13), Ірына Хадарэнка (10), Аляксандр Згерскі (9), Язэп Квач (7), Міхась Кенька (9), Леанід Карповіч (6), Галіна Туміловіч (6), Юрась Грыбоўскі (4), і натуральна рэдактар часопіса П. Мурзёнак (83).

Актыўнасць часопіса

Агулам у 29 нумарах часопіса размешчана 368 матэрыялаў і 803 здымкі. Як бачым на гэтым графіку, аб’ём нумароў і колькасць змешчаных у іх артыкулаў павялічвалася з кожным годам.

У дадатак, на старонках вэб-сайта www.sakavik.net, дзе публікуецца часопіс “Культура. Нацыя”, змешчаны 1752 запісы (посты) па тэмах, якія маюць непасрэднае дачыненьне да мэты і задач часопіса. Гэтыя посты ідуць пад наступнымі катэгорыямі: аб’явы, сьвета, адукацыя, бібліятэка часопіса, гісторыя, знешнія адносіны, культура, літаратура, мова, нацыя, беларусы, праект “Разам”, рэлігія, слова рэдактара, тэатр. Асобнай, спецыяльнай катэгорыяй ідзе тэма “Этнацыд беларусаў”.

Аўдыторыя

За час існаваньня вэб-сайта яго наведалі амаль 29,000 чытачоў са 120 краін свету (48,958 праглядаў або 1.7 праглядаў на чытата). Магчыма гэта і няшмат у параўнанні з больш прадвінутымі сайтамі, але кожны робіць што можа – “кожная кропля далучаецца ў ручайкі, якія зліваюцца ў агульную вольную раку”. Часопіс вельмі ганарыцца тым, што большасць праглядаў (27,815 праглядаў або 56.8% ад агульнай колькасці) прыпадае на чытачоў з Беларусі. Далей ідуць – Канада (16.9%), ЗША (7.4%), Расія (5.5%), Польшча (2.9%), Украіна (2.2%), Германія (1.6%), Літва (1.0%), ЕС (0.9%), Кітай (0.9%).

Чытачы / Audience

Table. Number and proportion of views by countries
(total - 48,958 views, 29 issues in 2013-2022)

За час існаваньня вэб-сайта яго наведалі амаль 29,000 чытачоў са 120 краін свету

During the existence of the website, it has been visited by almost 29,000 readers from 120 countries of the world.

Country	Views	%
Belarus	27,818	56.8
Canada	8,285	16.9
USA	3,637	7.4
Russia	2,692	5.5
Poland	1,440	2.9
Ukraine	1,100	2.2
Germany	775	1.6
Brasilia	568	1.2
Lithuania	485	1.0
EU	441	0.9
China	437	0.9
Other	1,332	2.7

6

Тэматыка і праекты

Тэматыка арыгінальных матэрыялаў ў сваёй большасці адпавядае асноўнай мэце часопіса – асвятленьню праблем, звязаных з будаўніцтвам беларускай нацыі, у прыватнасці яны прысвечаны тэарэтычным асновам пабудовы беларускай дзяржавы; стратэгіі развіцця беларускай нацыі; менталітэту беларусаў; узаемасувязі нацыі і свабоды, а таксама нацыі і царквы; існаванню ўсходнеславянскай (беларуска-ўкраінскай) цывілізацыі, і іншым пытаньням. У прыватнасці, часопіс правёў некалькі статыстычных даследаванняў адносна ацэнкі колькасці беларусаў у дыяспары і міграцыйных працэсаў беларусаў у Канаду.

У рамках часопіса былі выкананы шэраг праектаў, уключаючы дыскусіі па пытаннях нацыянальнага будаўніцтва. Так, 23 лістапада 2014 г. адбылася скайп-дыскусія на тэму «Нацыянальнае будаўніцтва ў постсавецкіх краінах: агульнае і адрознае» з удзельнікамі з Украіны, Грузіі, Беларусі і Канады (часопіс “Культура. Нацыя”, №8, снежань 2014 і №9, сакавік 2015).

У верасьні 2016 года, падчас 32-й сустрэчы беларусаў Паўночнай Амерыкі часопісам была ініцыявана дыскусія “Роль нацыяльнай культуры і асьветы ў развіцьці грамадзянскай супольнасьці беларусаў у замежжы” (КН, №15, верасень 2016).

У 2015-2018 гг., на старонках дзевяці нумароў часопіса “Культура. Нацыя” (нумары часопіса №12-№18), было ініцыявана стварэньне і далейшае абмеркаваньне «Стратэгіі развіцця беларускай нацыі». У першапачатковай распрацоўцы праекта

ўдзельнічалі Алена Анісім, Аляксандр Кашо, Пётра Мурзёнак, Алег Трусаў, Ірына Шумская. Праект апублікаваны 6 лютага 2016 г. для далейшага грамадскага абмеркавання. Рэдакцыя выказала шчырую падзяку А. Астроўскаму, М. Кеньку, Б. Станішэўскаму, В. Шышко, В. Якавенку, а таксама сябрам Асіповічскага Таварыства беларускай мовы (ТБМ) за крытычныя заўвагі, дапаўненні, змены ў стылі і мове дакументаў. Праект «Стратэгія разьвіцьця беларускай нацыі» быў апублікаваны ў газэце «Наша ніва» (7 лютага на старонках «НН» было 55 камэнтароў газэты), газеце «Новая эра/Новы час», на сайтах ЗБС "Бацькаўшчына", Таварыства беларускай мовы, "Мы – нацыя", "Наш край", "Пагоня/Пагоня" (Чэхія), Навіны Беларусі. Праект абмяркоўвалі Польскае радыё - Беларуская рэдакцыя (27.02.2016) і «Белсат» (12.03.2016). "Стратэгія развіцьця беларускай нацыі" зьмешчана на асобнай старонцы вэб-сайта www.sakavik.net для больш шырокага азнаямленьня, а таксама перададзена ў Офіс сп. С. Ціханоўскай, разам з "Тэзісамі да тактыкі і стратэгіі нацыянальнага будаўніцтва ў сучасных умовах"(КН, №28, лістапад 2021).

На старонках часопіса публікаваліся даклады па беларускай тэматыцы зробленыя на канферэнцыях, уключаючы даклады сяброў БІНІМ, Канада:

- на 32-м Зьезде беларусаў Паўночнай Амэрыкі, уключаючы даклады зробленыя падчас дыскусіі *"Роль нацыяльнай культуры і асьветы ў развіцьці грамадзянскай супольнасьці беларусаў у замежжы"* (гатэль "Лорд Элгін", Атава, 3-5 верасьня 2016) (КН, №15, верасень 2016; 9 дакладаў);

- на the Congress of the Canadian Federation for Humanities and Social Sciences (Таронта, май 2017) ("КН", №18, чэрвень 2017; 6 дакладаў).

- на ўрачыстым паседжанні, прысвечаным сьвяткаваньню 100-годдзя абвяшчэньня незалежнасці БНР, арганізаваным БІНІМ, Канада і ЗБК (Атава, 11 сакавіка 2018 года, Цэнтральны будынак Канадыйскага Парламента - Commons Reading Room, Parliament Hill) (КН, №21, сакавік 2018; 13 дакладаў і выступленняў);

- на канферэнцыі, прысвечанай 90-годдзю з дня нараджэньня Уладзіміра Караткевіча і арганізаванай БІНІМ, Канада і ЗБК (КН, №20, сьнежань 2020; 6 дакладаў);

- на Xth Congress of International Council for Central and East European Studies (Montreal, August 4, 2021) (КН, №28, лістапад 2021; 3 даклады – Г.Туміловіч, Ю.Шамецька, П.Мурзёнак на панэлі пад назвай "From Legends to Modern Belarus". Паседжаньне было цалкам БІНІМ-аўскім, арганізатар – д-р П. Мурзёнак, мадэратар – д-р Н. Баркар).

Сярод іншых праектаў, змешчаных на спецыяльнай старонцы вэб-сайта, часопісам створана Бібліятэка слайдаў “БЕЛАРУСЬ НАЗАЎСЁДЫ”, якая змяшчае прэзентацыі ў Power Point “Беларусы ў Вялікім Княстве Літоўскім”, “ПОЛАЦКАЕ Княства”, “Беларуская дзяржаўнасць”, “Абвяшчэнне незалежнасці Беларусі”, “Беларуская дзяржаўнасць”, “Замкі Беларусі”, а таксама звыш 60 кароткіх інфармацыйна-адукацыйных матэрыялаў у рамках праекта “Разам/ РАЗАМ” (інфармацыйная улётка ўяўляе сабой кароткую даведачную інфармацыю па канкрэтнай тэме, якая змяшчаецца на адной старонцы).

Падчас шматгадовай навуковай працы ў часопісе па пытаннях нацыянальнага будаўніцтва, галоўным рэдактарам часопіса выдадзены 3 кнігі, дзве з іх у Беларусі:

- “Шляхі да беларускай нацыі”, Мінск, 2016, 344 с.,
- “Чым павінен ганарыцца кожны беларус”, Мінск, 2017, 96 с., і адна ў ЗША
- BELARUS: PROSPECTS OF A MIDDLE POWER, Lexington books: Lanham-Boulder-New York-London. 2022, 346 pp.

Асноўныя вынікі

1. У часопісе “КН” апублікаваны матэрыялы 75 аўтараў, з іх 26 аўтараў непасрэдна з Беларусі.
2. Агулам у 29 нумарах часопіса размешчана 368 матэрыялаў і 803 здымкі.
3. У дадатак, на старонках вэб-сайта www.sakavik.net, дзе публікуецца часопіс “Культура. Нацыя”, змешчаны 1752 запазычаныя з другіх крыніц запісы-посты па тэмах, якія маюць непасрэднае дачыненьне да мэты і задач часопіса. Гэтыя посты як і непасрэдна матэрыялы часопіса ідуць пад рознымі катэгорыямі: аб’явы, сьвета, адукацыя, бібліятэка часопіса, гісторыя, знешнія адносіны, культура, літаратура, мова, нацыя, беларусы, праект “Разам”, рэлігія, слова рэдактара, тэатр. Асобнай, спецыяльнай катэгорыяй ідзе тэма “Этнацыд беларусаў”.
4. За час існаваньня вэб-сайта яго наведалі амаль 29,000 чытачоў са 120 краін свету (48,958 праглядаў або 1.7 праглядаў на чытата). Часопіс вельмі ганарыцца тым, што большасць праглядаў (27,815 праглядаў або 56.8% ад агульнай колькасці) прыпадае на чытачоў з Беларусі. Часопісу яшчэ шмат трэба зрабіць для сваёй папулярызацыі і павялечэньню пазнаваемасці і чытаемасці.
5. Разам з публікацыяй арыгінальных артыкулаў і дакладаў на канферэнцыях, прысвtчаных будаўніцтву беларускай нацыі, часопіс арганізаваў і правёў такія дыскусіі, як «Нацыянальнае будаўніцтва ў постсавецкіх краінах: агульнае і адрознае», “Роль нацыяльнай культуры і асьветы ў развіцьці грамадзянскай супольнасьці беларусаў у замежжы”, “Нацыянальнае будаўніцтва і сучаснасьць. 2015 - 2017”.
6. Вынікам дыскусіі “Нацыянальнае будаўніцтва і сучаснасьць. 2015 - 2017” стала стварэньне «Стратэгіі разьвіцьця беларускай нацыі», размешчанай на старонцы вэб-сайта для шырокага азнаямленьня.

7. Супрацоўнікі часопіса прымалі непасрэдны ўдзел у складаньні праграм і правядзеньні шэрагу мерапрыемстваў: 32-гі Зьезд беларусаў Паўночнай Амэрыкі, Атава, 3-5 верасьня 2016; святкаваньне 100-годдзя абвяшчэньня незалежнасці БНР, Атава, 11 сакавіка 2018 года, Цэнтральны будынак Канадыйскага Парламента; канферэнцыі, прысвечанай 90-годдзю з дня нараджэньня Уладзіміра Караткевіча (лістапад 2020); Xth Congress of International Council for Central and East European Studies (Montreal, August 4, 2021).

8. Сярод іншых праектаў, змешчаных на спецыяльнай старонцы вэб-сайта, часопісам створана Бібліятэка слайдаў і інфармацыйных улётак "БЕЛАРУСЬ НАЗАЎСЁДЫ".

9. Падчас шматгадовай навуковай працы ў часопісе па пытаннях нацыянальнага будаўніцтва, галоўным рэдактарам часопіса выдадзены 3 кнігі, дзве ў Беларусі ("Шляхі да беларускай нацыі", Мінск, 2016, 344 с.), "Чым павінен ганарыцца кожны беларус", Мінск, 2017, 96 с., і адна ў ЗША "Belarus: Prospects of a Middle Power", Lexington books: Lanham-Boulder-New York-London. 2022, 346 pp.

Natalia Barkar (*Ottawa, Canada*): **"Ten Conscious Steps for "Kultura. Natsyja" magazine** *(in honour of its Decade-long Existence Since its Inauguration: 2012 – 2022)*"
(webzine "Kultura. Natsyja", issue 30, November 2022, 167-174, www.sakavik.net)
Abstract. The history and stages of formation of the magazine "Culture. Nation", the areas of its activity, the readership is analyzed; publication activity by year and the main achievements of the magazine are given.

Наталия Баркар (Оттава, Канада): **«Десять осознанных журнла «Культура. Нацыя" (в честь 10-летия с момента основания: 2012 - 2022)"** ***(интернет-журнал «Культура. Нацыя», выпуск 30, ноябрь 2022 г., стр. 167-174, www.sakavik.net)***

Резюме. Представлены история и этапы становления журнала «Культура. Нация», направления его деятельности, читательская аудитория; дана публикационная активность по годам и основные достижения журнала.